



مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.



۲۰۲۱/۱۲/۱۵

ولي الله ملكزی

## موسکا

خُموږ په نړۍ وال خاورين کلي کې؛ پاو کم اته مليارده وگړي اوسيري او چيناکي د پاسه؛ په او زرو بيلو بيلو ژبو و باندې گريزي. خو يواځيني ژبه چې هيڅ ژباړونکي ته اړتيا نه لري او د هر ځای او هرې ژبې خلک ور باندې پوهيري، هغه د موسکا ژبه ده. موسکا يواځي د عاشقانو ترمنځ د فراق او وصال بي روحه تابلو نه ده چې د ديدن په مهال يې پرمخ را څرگنديږي. بلکي موسکا د ماتو زرونو په هندارو کې د نڅا اروا پوکي او د ولولو شلیدلي اميلونه بيرته رغوي. موسکا د نهيلو او بي کسو انسانانو په رگونو کې د زماني شور ته ټکور ورکوي او د ژوند نغمو ته ساز جوړوي.

موسکا يوه داسې زړه راښکونکي جذبه ده چې د غوسې، غم او غمزي په متن کې هم، خپل جادوگر اغيز لري. موسکا له څه ويلو پرته، د مقابل لوري زړه، ذهن او دماغ ته لاره پيدا کوي او د غني د جالي په څير تنستي غوړوي. اروا پوهان په دې باور دي چې يوه نړۍ موسکا، له زرو دروغجنو خندا گانو څخه غوره ده. موسکا ډيره اسانه سودا ده چې مور هيڅ نه بايلو خو ډير څه ورباندې گټو. د موسکا خاوند يا خاونده، د خلکو زرونو ته بي پاسپورته او بي ويزې ورننوزي. د يوې شيبې موسکا، د کلونو او حتی د ټول عمر لپاره خپل خاپونه تر شا پرېږدي او د روحي ټپونو د درد په کمولو کې مرسته کوي. هر څوک موسکي څيره خوښوي او له هغه يا هغې څخه د ډاډ احساس کوي، ځکه چې موسکا د پټ قناعت پايله ده. «که عقل په ژوند کې تر ټولو غوره ډالی ده، نو موسکا د شعور د راويښولو بريالی نسخه ده».

د هر انسان په فطرت کې دوه داسې غريزي سنگر نيولي پرتي دي چې د تل لپاره پخپلو منځونو کې په کورنۍ جگړې بوختي وي. يوه د کرکي، حسد او خواهشاتو غريزه ده او بله د مينې، امن او انسانيت جذبه ده. د غضب او غلبي غريزه هلته د تسليمی لاسونه پورته کوي، کله چې د موسکا له وسلې سره مخ شي. موسکا د باور د پيدا کولو او زيږولو لومړنی خښته ده. که اوبښکه د غم او پښيماني نښه ده، نو موسکا د خوښۍ او اعتراف ځلانده څرک دی. که څوک غواړي چې دوستان يې ډير شي او په ټولنه کې د يو منلي شخصيت په توگه ځای ولري، نو له خلکو سره دې په روغې او خبرو کې له ريښتني موسکا څخه کار واخلي.

حضرت محمد (ص) د موسکا په اړه داسې فرمايي « تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ اَخِيكَ صَدَقَةٌ - له خپل ورور سره دې په موسکا او ورين تندي خبرې کول، صدقه ده» ابوذر غفاري وايي چې ما ته رسول عليه السلام وويل « يا ابو ذر! ته د نيکيو وړوکی عمل هم کم مه گڼه، حتی خپل ورور ته په پراخي تندي او موسکا سره کتل، نيکي ده» که انډيوال دې درته موسکي شو، نو بنيايي لامل يې هم ووايي، خو که د هغه يا هغې په سترگو کې دې اوبښکه وليدله نو ته يې د لامل پوښتنه وکړه. په نيويارک کې د يوې ستري کمپنۍ عمومي مدير وايي « زه به د خپل شرکت د تجارتي اعلان لپاره د ليسې يوه موسکي بيغلوتې، د اروا پوهنې د يوې تريو مخې پروفيسرې څخه ډيره غوره وگڼم».

موسکا يو چټک دماغي بهير دی چې د مخ د کاسې په عضلاتو کې د شونډو او وينکي په غځولو سره په اختياري ډول رامنځ ته کيږي او مقابل لوري ته د خوښۍ او سلامتۍ پيغام استوي. ډير کله ليدل کيږي چې گڼ کپ او ټگمار خلک په کاذب ډول خوله چينگه کړي ترڅو پاملرنه او خوا خوږي تر لاسه کړي، په دغسې حال کې بهتره ده چې هغه موسکا ونه گڼل شي. يوه سروې په گوته کوي کوم طبيب يا نرسه چې د خپل ناروغ د درملنې په مهال په موسکي لهجې سره خبرې کوي، اغيز يې ډير چټک او اوږد مهالي وي. دغه ډول درملنه، د دماغ په ځای زړه ته کوزيږي، عاطفه زيږوي او په حافظه کې ځای نيسي.

د عامو خلکو په منځ کې يوه خبره ډيره مشهوره ده چې موسيقي د روح غذا ده، خو اوس اروا پوهان فکر کوي د اروا د آرامۍ او نهيلې انسان د سکون غوره درملنه، موسکا ده. فرانسوی پوهاند (بي بير واشيه) پخپلې اوږدې

څيړني كې ليكي « موسكا او خندا د ويني شريانونه پراخوي، ذهن تازه كوي، د ساه اخيستلو بهير اسانوي او د بدن مختلفو حجرو ته د اكسيجن استول، چټكوي» په سكاتلنډ كې د يوي سروې له مخې، د سرطان او زړه د ناروغانو سره د هغوى د تسل او فكر بدلولو بڼه علاج، له هغوى سره په موسكا خبرې كول دي.

مور ټول په خپل ورځني ژوند كې گورو چې بي ځايه غوسه، تربو تندي او گونجي مخ گرځيدل، د دوستانو او حتى د كورنۍ د غرو ترمنځ واټن پيدا كوي، خو بالمقابل موسكا فاصلي لنډوي او پردي خپلوي. په يوي وري موسكا سره مور كولاى شو چې د يو انديمنند كس انديمني د څو شيبو لپاره كمې كړو. موسكا د عطرو د ناليدلي خوشبويي په شان، د انسان په حواسو كې د خوبۍ احساس زيږوي. د حضرت پيغمبر (ص) بله وينا ده « تاسې نه شئ كولاى چې له هر چا سره مالي مرستې وكړئ او خوشحاله يې كړئ، ولي دا شونې ده چې په موسكا او بنو اخلاقو سره هغوى ته لاسرسى وكړئ».

خوږو دوستانو! ټول پوهيږو چې وطن مو د غريبۍ او بيوسۍ تورې بلا څټلې او ولس مو له خنداگانو او خونبويو سره سوکه سوکه واټن نيسي، خو بيا هم موسكا د ژوند گانه ده. موسكا ژوند نه اوږدوي، خو ژوند ته خوند او رنگ بښي. كه څوك غواړي چې پرته له درهم او دينارو صدقه وركړي؛ نو راځئ چې د خپل كور دننه، د خپلوانو، دوستانو، او ټولو انسانانو ترمنځ د موسكا كلتور پيل او پراخه كړو. ځكه چې موسكا عبادت دى، موسكا د سخا دنگ ځلى او د انساني ضمير تومنه ده. موسكا دلبري ده او د بڼه شخصيت، غښتلي نښه.